

# SZEGED

Barikád és hadihivatali Deák Ferenc utca 2. (Fővárosi kórház szemben.) Telefon 13-33. A „Szeged” megjelenik kétféle kiadványban: minden nap. Egyes szám ára 800 korona. Előfizetési árak: Egy évre helyben 10000, Budapestre és vidékre 12000 kor.

Hirdetési árak: Félhasábon 1 mm. 125, egy hasábon 250, másfél hasábon 375 K. Szövegkötő 25 százalékkal drágább. Apróhirdetés 10 szóig 2500 kor. Szövegkötő közlemények soronként 1800 korona. Családi értesítés 15000 kor.

V. évfolyam.

Szeged, 1924 február 20, SZERDA.

42-ik szám.

## Más.

E sorok írója maga is különösnek találja egy kicsit, hogy ma, azon a napon, amelyet előre a kormány kritikus napjának jeleztek az újságok, más-ról írjon vezércikket, mint a magyar korona tragédiájáról. Való igaz, hogy nincs ma aktuálisabb téma a rettenetes gazdasági pániknál, amelyről tulajdonképp senki se tudja, miért van és ki csinálta, émbár találgatni talán nem minden eredmény nélkül lehetne. Egy évvel ezelőtt, mikor a magyar korona csillagmagasságnya kevélykedett az osztrák felett, a bécsiék azt mondták, nem nyugszanak addig, míg a koronájuk egyértékű nem lesz a magyarral. Nos, mi magyarok pedig nem nyugodtunk addig, míg a koronánkat a bécsi alá nem politikáztuk, úgy, hogy ma egy magyar korona má csak 75 osztrák fillért ér. Ez bizonyára nagyszerű téma és olyan vezércikket lehetne róla írni a konstruktív keresztény kurzus nagyobb dicsőségére, hogy azért háromszor is becsukhatnák a vezércikkirót, ami nem is lenne baj, ha attól jobb lenne a korona. De sajnos, ettől nem sok eredményt lehet várni, mert öt esztendő óta leginkább csak ilyen intézkedések történtek, lecsukások, lehazáruulások, numerus claususok, deres-törvények, mozi-elkobzások és még se sikerült megmenteni a hazát és a koronát, amelyek sorsa megkegyelmezően szorosan kapcsolódik egymásba. Ellenben sikerült a tehetségtelenség diktatúrájának olyan pokoli mélységekbe lezuhanatni, amilyeneket a háború és a forradalmak diktatúrája együttvéve se tudott produkálni.

Es még se írunk vezércikket a kormány kritikus napjáról, mert nem hisszük, hogy ennek a kormányának lehessen kritikus napja és nem írunk vezércikket a pénzügyminiszter klasszikus tehetségtelenségéről sem, noha abban hiszünk, — erre ráértünk még, mert félünk, hogy ez a témakör nagyon sokáig aktuális marad még. És mihaszna íránk, mikor mi ugye tudunk receptet írni a halálos betegség ellen, amelyről most kétségbeesetten konziliurnoznak azok, akik okozták? És mit használna ebben az országban a legbiztosabb hatású recept is, amikor a patika éjjel-nappal hozzáférhetetlenül zárva van?

Ellenben meddő politizálás helyett legalább a rendelkezésre álló hasáb hátralévő részében szívbéli kötelességünknek tartjuk tiszteltetlenségünkben a szegedi egyetemnek ma megnyitott Földrajzi Intézetét, amelynek avató ünnepét elég fontosnak éreztük arra, hogy azt tűzzük e nap krónikájának élére. Mert egyéb ugyan nem történt, minthogy egy nagyon lelkes és nagyon komoly fiatal tudós egy his előadó-termet belőlt hallgatóságnak bemutatta, amit néhány hónap alatt sikerült neki forrás gyanánt kiválasztatni a magyar közömbösség sós pusztájában a magyar szegénység közikájából: de mi azt hisszük, ez mégis olyan esemény, hogy szó nélkül nem szabad elmennünk mellette. Amikor minden pusztul, ami körülvesz bennünket, amikor ingó bűrvé változik talpunk alatt az ezeréves haza földje, amikor fojtogatnak bennünket a saját magunk közeli hazugságai: akkor százszoros öröm azt látni, hogy a pusztulásban megint fakad egy új életcsira, hogy az ingoványban megint a tudomány tűzött ki egy fixpontot, amin nem frázis-rongyok farka pántlikái libegnek, hanem az abszolút kultúra tiszta zászlaja leng. Öröm látni, hogy van még idealizmus politikai hőbort nélkül s van még kezdeményező bátorság, nemcsak bankalapításokra és pártalakításokra, hanem olyan fundamentumoknak a lerakására is, amiken az igazi magyar jövő fog felépülni.

A szegedi földrajzi intézet, a legújabb láncszem a magyar tudományos intézmények hálójában, amely az egész világ testvér-intézményeivel igyekszik azt az emberi közösséget visszaállítani, amit politikusok és hadvezérek

minduntalan szétszaggatnak, — a szegedi Földrajzi Intézet még eddig csak neve szerint szegedi. Ami alapot vetett neki vezetőjének Kogutowicz professzornak energiája és szervezőképessége, az részben az államnak, részben a főváros tudományos intézményeinek az adománya. Az alap megvan, a felépítmény megalkotásával Szeged közönségének és társadalmának kell bebizonyítania, hogy megérdemli azt a morális gazdagodást, amit a geográfiai intézet jelent a számára. Igaz, hogy a társadalom áldozatkészsége sokféleképpen próbára van téve, — de a tudomány koldusnak oly szerény és megajándékozott oly hálálatos! És ne felejtjük el, hogy itt olyan tudományról van szó, amely nálunk mindig háttérbe szorult: a magyar csak

akkor szokott földrajzot tanulni, ha háború van és a boltírekatokban térképeket függesztenek ki! Az idejében való áldozatkészség sokkal olcsóbb dolog és ha a tudományban erősebbek leszünk, mint voltunk, talán többet tudunk vele elérni, mint amennyit elértünk a háborúval. Talán a nagy háborúba se nyomorodtunk volna ennyire bele, ha a tudományra többet áldoztunk volna, mint amennyit az öreg generálisokra és játékaikra áldoztunk. 1913-ban egy tengerkutató hajó felszerelésére 3000 koronát kértek tudósaink a magyar államtól és a magyar államnak nem volt 3000 koronája és egy évvel ezelőtt erre hivatkozva írta egy olasz újság, hogy Magyarország méltán vesztette el Fiumét...

## Harding vállalja a magyarországi főmegbízotti tisztjét.

Páris, február 19. Harding, aki hetek óta a legkomolyabb jelöltje a Népszövetségnek a magyarországi főmegbízotti tisztségére, március 7-én ideérkezik, hogy személyesen tárgyaljon a Népszövetséggel. Csaknem bizonyos, hogy Harding elvállalja a főmegbízotti tisztséget.

## Kállay Tibor pénzügyminiszter kedden este lemondott tárcájáról.

Valkó Lajos vezeti ideiglenesen a pénzügyminisztériumot.

A MTI. jelenti az éjszakai órákban: Kállay pénzügyminiszter ma este 9 órakor beadta lemondását, melyet a miniszterelnök elfogadott. A pénzügyminisztérium ideiglenes vezetésével Valkó Lajos kereskedelemügyi miniszter bízott meg.

A MTI. jelenti: A gazdasági kényszerhelyzetből kifolyólag a holnapi nap folyamán két szükségrendelet fog megjelenni. Az egyik a jegyintézeti hitelek valorizációjára, a másik a belső költésre felveendő előlegekre vonatkozik.

A parlament délelőtti ülése után már általában a pénzügyminiszter lemondásáról beszéltek. A miniszterelnök mindenütt határozottan hangoztatta, hogy a mai helyzet nincsen összefüggésben a külföldi kölcsön ügyével. Kállay este fél 9-kor kopogott a miniszterelnök ajtaján és akkor nyújtotta be lemondását, amelyet Bethlennek el kellett fogadnia.

Kállayt már a ma délelőtti beszéde után nemcsak az ellenzék, hanem maga a kormánypárt is bukkolt embernek tekintette. Bethlen István férfias módon fejezte ki ragaszkodását Kállay iránt és azonosította magát vele. Nyíltan tette kijelentését, amikor értesült Kállay lemondásáról: „Ha nem tetszik a pénzügyminiszter, válasszon magának más kormányt a párt”.

Kállay rendületlenül védte álláspontját és hangoztatta, hogy jöhetnek emberek, de nem tudnak más politikát kezdeni, mert ma a személyi változás nem hozza magával a rendszer-változást is.

Az egységes párt értekezlete után többen hangoztatták, hogy meg kell contremínálni a pénzügyminisztert és nincs más megoldás, minthogy lemond. Lemondása előtt még egyszer szóhoz jutott, de akkor is védelmére kelt pénzügyi politikájának.

Nyílt titoknak tartották, hogy Kállay a jövőteli bizottság döntése után nem marad meg, de addig ő vezeti Magyarországot pénzügyei. Eppen ezért váratlanul hatott lemondása. Nyilvánvaló, hogy a kormány számára nem volt más megoldás. Bethlen megpróbált mindent, de végül is belátta, hogy nagyobb az ellenszenv, mint amilyenre számított. Súlyosította a helyzetet, hogy a bankemberek is a kormány ellen fordultak, mert Kállay nem tartotta magát a megállapodásokhoz. Belátta Bethlen, hogy Kállay feláldozása okvetlen szükséges, mert ha nem, maga után vonhatja az egész kormány bukását.

Egyes hírek szerint Nagy Emil igazságügyminiszter is nagyban hozzájárult Kállay bukásához. Tudvalevő, hogy már a kormánybalelépése idején is külön véleménye volt a pénzügyminiszterrel illetőleg. Nagy Emil azt állította,

hogy feleslegesek Kállay törvényjavaslatai mert elégséges a kormánynak egy oly rendelethez, melyben köteleznék az ország tízezer leggazdagabb polgárát a belső kényszerkölcsön jegyzésére. Bethlen teljesen elfogadhatatlannak tartotta ezt az álláspontot.

Kállay lemondása után Bethlen István tanácskozássra hívta össze Valkó Lajost és Vass Józsefet. A tanácskozásba később belevonták Bud Jánost is, majd pedig Kállayval beszéltek meg a helyzetet.

Az egységes párt és Kállay javaslata.

Az egységes párt délután öt órakor a parlament délutáni ülésének megnyitása előtt ülést tartott a Házban. Kállay itt ismertette a párt tagjaival a valorizációs törvényjavaslatot, majd a miniszterelnök jelentette ki, hogy föltétlenül szükségesnek tartja a valorizációt. Néhány felszólalás után a tanácskozást szerda délelőtti 11-ig félbeszakították.

Kállay javaslata

a pénzügyi bizottság előtt.

A nemzetgyűlés pénzügyi bizottsága fél hatkor tartotta ülését a Házban és ez alkalommal a pénzügyminiszter javaslatát, a korona értékcsökkenésének megállításáról, tárgyalta.

Heinrich Ferenc után Ugron Gábor szólalt fel. A kényszerkölcsön alapja helytelen. Szükségesnek tartja a javaslatot, de tájékoztatást kíván Kállaytól.

Kállay erre hosszabb beszédet mondott — és ez volt utolsó védekezése, amely után a bukás következett. A Jegyintézetnek — mondotta — csak valorizációs hiteleket szabad kibocsátani és így a valorizáció lassan át fog térni az egész hiteléletre. Ezután a kényszerkölcsön felvételéről beszélt, amelyet szerinte már alaposan nem lehet felvenni.

A pénzügyi bizottság ülésén egyébként Rassay Károly mondott nagyobb beszédet, amelyben kijelentette, hogy Kállay személyét nem tartja alkalmasnak a javaslat képviselésére. Kállay minisztersége alatt romlott le a korona 80 centimesről egy századrészére. Nem kell ezek után csodálkozni a bizalmatlanságon.